

"Mülk ciheti ise, zıtların cevelângâhıdır." ve "Melekûtiyet ciheti ise, her şeyde parlaktır, temizdir." cümlelerini, paragrafın tümünü dikkate alarak izah eder misiniz?

Sorularla ilgili metnin tamamı şöyledir:

"... Kudret, melekûtiyet-i eşyaya taalluk eder. Evet, kâinatın âyine gibi iki yüzü var. Biri, mülk ciheti ki; âyinenin renkli yüzüne benzer. Diğeri, melekûtiyet ciheti ki; âyinenin parlak yüzüne benzer."

"Mülk ciheti ise, zıtların cevelângâhıdır. Güzel çirkin, hayır şer, küçük büyük, ağır kolay gibi emirlerin mahall-i vürûdudur. İşte şunun içindir ki: Sâni'-i Zülcelal esbab-ı zahiriye, tasarrufat-ı kudretine perde etmiştir. Tâ dest-i kudret, zahir akla göre hasis ve nâ-lâyık emirlerle bizzât mübaşeretini görünmesin. Çünkü azamet ve izzet, öyle ister. Fakat o vesait ve esbaba hakikî tesir vermemiştir. Çünkü vahdet-i ehadiyet öyle ister."

"Melekûtiyet ciheti ise, her şeyde parlaktır, temizdir. Teşahhusatın renkleri, müzahrefatları, ona karışmaz. O cihet, vasıtasız kendi Hâlıkına müteveccihdir. Onda terettüb-ü esbab, teselsül-ü ilel yoktur. Ona illiyet, ma'luliyet giremez. Eğribüğrüsü yoktur. Maniler müdahale edemezler. Zerre, şemse kardeş olur."(1)

Mülk ve melekut kavramları ve **"Kudretin melekûtiyet-i eşyaya taalluk etmesi"** daha önce açıklanmıştı. Burada sadece bir iki meseleye temas etmekle yetineceğiz.

Kâinatta bazı şeylerin ve hadiselerin hikmet ve rahmet cihetleri açıkça görüldüğü halde, bazılarında tam olarak görünmez, hatta yanlış yorumlara da uğrar. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, Allah'ın bütün isimleri güzel olduğu gibi bütün tecelliler de güzeldir. Ancak, Üstadımızın ifadesiyle **"zahir akla göre hasis ve nâ-lâyık"** olan şeylerde ve hadiselerde sebepler perde edilmişler ve hakikate nüfuz edemeyen akıllar itiraz oklarını bu perdelerle atmışlardır. Böylece sebepler **"izzet ve azamete"** de perde olmuşlar, o gibi kimseler de kadere ve hikmet-i İlâhiyeye itiraz tehlikesinden kurtulmuşlardır.

Meselâ, Allah'ın **Muhyi** ismi de güzeldir, **Mümit** ismi de. Birincinin tecellisiyle hayat

---

tadılır, ikincisiyle de ölüm tadılır. Hayatın güzelliği herkesçe bilindiğinden hayatın verilmesinde sebeplerin hiçbir görevi yoktur; onlar ancak insan bedeninin inşasında vazife görmüşlerdir.

Ancak, kabir bu dünyadan daha güzel bir âlemin kapısı olduğu halde, ölümdaki güzellik açık olarak görülmediğinden, ölümün yaratılmasında hastalıklar ve sair sebepler devreye girmişlerdir, ancak kabir âleminin güzellikleri de bu sebeplere verilemez.

Yine, hastalıklar sabretmek şartıyla insan için büyük bir terakki vesilesi oldukları halde, bu güzellikler açıkça görülmediğinde mülk cihetindeki ıstıraplar, sebeplere verilir ve itirazlar onlara yapılır.

Melekut cihetinde “**terettüb-ü esbab, teselsül-ü ilel yoktur.**” Meselâ, bir hastalığın meydana gelmesine mikroplar sebep olmakla birlikte, günahlara kefarete olmaları yönünün mikroplarla bir ilgisi yoktur. Hastalığın bu melekût ciheti doğrudan Cenâb-ı Hakk'ın hikmet ve rahmetine bağlıdır. Keza, bir insanın ölümüne trafik kazası sebep olmuşsa, o şahsın bu kaza sebebiyle hükmen şehit hükmüne geçip kabir âleminde bunun güzel meyvelerini almasında o kazayı işleyenlerin hiçbir hisseleri yoktur.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz.](#)